

SLOW FOOD VE SLOW FASHION: SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAMIN YENİ TRENDLERİ**SLOW FOOD AND SLOW FASHION: NEW TRENDS OF THE SUSTAINABLE LIFE****Esra Enes*, Gülser Yavuz******Öz**

Günümüzde tüm canlılar, sera gazlarının salınımı ve tarım ürünlerinin doğallığının bozulması gibi çevresel zararlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu dönemde yaşamı tehdit eden bu durumlar hakkında bir farkındalık oluşmuş ve buna bağlı olarak sürdürülebilirliğin önemi artmıştır. Bu bağlamda son on yılda iki önemli akım dikkat çekmektedir: Slow Food ve Slow Fashion. Bu çalışmada "yavaşlık" kavramı insanlığın iki temel ihtiyacını karşılayan benzer disiplinler açısından kavramsal olarak ele alınmıştır. Araştırmanın yöntemi, nitel araştırma yöntemlerinden, doküman analizidir. Çalışmada Türkiye'de TR dizinde gastronomi ve moda disiplinleri açısından yer alan 26 makale içerik, amaç, yöntem ve sonuç bakımından değerlendirilmiş ve raporlanmıştır. Her iki disiplinin hızlı üretim ve tüketim döngüsüne karşı geliştirilmiş yavaşlık eyleminin benzerlik ve farklılıklarının incelenerek sürdürülebilir bir yaşam için öneriler sunulmuştur. Sonuç olarak, Slow Food ve Slow Fashion terimleri birbirlerinden farklı olmalarına rağmen, ortak özellikleri nedeni ile sürdürülebilir, bilinçli, adil ve kültürle uyumlu bir yaşam tarzı benimsemeyi teşvik etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Slow Food, Slow Fashion, Sürdürülebilirlik, Gastronomi, Moda.

Abstract

Today, all living beings are faced with environmental damages such as greenhouse gas emissions and the degradation of naturalness in agricultural products. In this period, an awareness has emerged regarding these life-threatening conditions, leading to an increased importance of sustainability. In this context, two significant trends have emerged in the last decade: Slow Food and Slow Fashion. In this study, the concept of "slowity" has been conceptually examined in terms of similar disciplines that meet two fundamental needs of humanity. The research method employed is document analysis, which is a qualitative research method. In the study, 26 articles related to gastronomy and fashion disciplines in Turkey's TR index were evaluated and reported in terms of content, aim, method, and conclusion. By examining the similarities and differences of the slow movement developed against the fast production and consumption cycles in both disciplines, recommendations have been provided for a sustainable life. In conclusion, although the terms Slow Food and Slow Fashion are distinct from each other, their shared characteristics promote a sustainable, conscious, fair, and culturally compatible lifestyle.

Keywords: Slow Food, Slow Fashion, Sustainability, Gastronomy, Fashion.

Araştırma Makalesi // Başvuru tarihi: 15.04.2023 – 14.06.2023

* Öğr. Gör. Dr., Tarsus Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Moda Tasarım Bölümü, esraenes@tarsus.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5411-2989>.

** Dr. Öğr. Üye., Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, gulser@mersin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9740-9045>.

1. Giriş

Günümüz insanlığı, 21. yüzyılın bir parçası haline gelen hızlı yaşamının karakterize ettiği fast food ile her zaman yaşamaya hazır bir dünyanın (ready to go world) yaşam stiline alışmıştır (Tam, 2008: 209). Modern kültür, inanılması güç bir hızda ilerlemektedir. Yeni fikirlere, gelişen teknolojilere ve sürekli değişen moda gibi yaşam tarzlarına çağımız insanların daha eğilimli olduğu gözlenmektedir (Malpas ve Drakakis, 2004:1). Post-modern yaşam biçimleri, insanların davranışlarını dönüştürmüştür. Bugünün dünyasında yaşam koşulları, insanları hızlı ve aşırı tüketen bireyler rolüne zorlamaktadır. Bu kaçınılmaz hızlı üretim ve tüketim döngüsü, artan nüfusun etkisiyle birlikte çevre üzerinde olumsuz sonuçlara neden olmuş ve bu durum, sürdürülebilirliğin üç ayağını oluşturan insan, ekonomi ve çevre açısından yavaşlamaya ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir.

Yaşam stilineki bu “hızlı” değişimin yarattığı olumsuzluklara karşı “slow movement” akımı ortaya çıkmıştır. Honore (2006) slow movement akımını daha hızlı olanın her zaman daha iyi olduğuna karşı bir devrim olduğu şeklinde betimlemiştir. Yavaş akım, her şeyi yavaş yapmak anlamına gelmemekte, aksine her şeyin doğru hızda yapılması gerektiğini savunmaktadır. Bu akım saatlerin ve dakikaların geçirilmemesi ve her anın tadının çıkarılması gerektiği düşüncesi ile ortaya çıkmıştır. Her şeyi olabildiğince hızlı yapmak yerine iyi yapmanın savunucusu bu fikir, nicelikten çok niteliği önemseyen bir yaklaşımdır. Yavaş akımın etkilerinin en çok görüldüğü disiplinler “Slow Food” ve “Slow Fashion” olarak örneklendirilebilir.

Slow Food, fast food endüstrisine bir tepki olarak ortaya çıkmış ve daha sonra bir çığ gibi büyüyerek, hız kazanan bu endüstrinin olumsuz etkilerini ve sorunlarını dünyaya yayan bir akıma dönüşmüştür. Bu akım yavaş, doğal ve yerel gıda tüketimini savunmaktadır. Slow Food, çevreye zarar vermemeyi, yerel, geleneksel, doğal usullerle üretimi savunan ve bu yönde üreticiyi destekleyen, yerel kültürlerin korunmasını ve yaşatılmasını, etik, adil ve bilinçli tüketimi teşvik eden bir harekettir. Her bölgenin kendi kültürüne ait yeme alışkanlıklarını sürdürmesine vurgu yapmaktadır (Slow Food Foundation, t.y.).

Fast fashion üretim şekli ise günümüz moda endüstrisine oldukça hâkimdir. Bu üretim şekli tüketim hızını ve oranını değiştirirken, kişilerin giysilerle olan bağını da olumsuz etkilemiştir.

Modada “fast” terimi ile artan üretim ve artan karlılık oranı ile ekonomik büyüme hedeflenmiştir. Hızlı modada tasarlanan bir giysinin mağazada yer alma süreci 3 hafta gibi kısa bir sürede olmaktadır (Fletcher, 2008). Diğer yandan fast fashion’un olumsuz etkileri olan modada haftalık olarak güncellenen koleksiyonlarla giysilerin değersizleşmesi, ucuz hammadde temini, adil olmayan çalışma koşulları, atık üretiminin dikkate alınmaması ve bilinçsiz tüketimin çevresel etkilerine tepki olarak Slow Fashion akımı ortaya çıkmıştır. Slow Fashion, moda endüstrisinin yarattığı bu aşırı tahribat, çevre sorunlarına ilgisizlik ve savurganlığı azaltmaya yönelik bir moda perspektifi sunmaktadır (Clark, 2015).

Buradan hareketle araştırmada, modern dünyanın döngüselliğinde her insan tarafından ihtiyaç duyulan gıda ve giyimin yer aldığı iki ayrı disiplin alanında ortak bir terim ve akım haline gelen “Slow Food” ve “Slow Fashion” kavramları detaylıca incelenmekte, alan yazında odaklanılan konular ve içerikler açısından karşılaştırılmaktadır.

2. Slow Food Hareketi

Slow Food akımı, 1986 yılında Roma’da İspanyol Merdivenleri yakınlarında McDonald’s açılmasına karşı Carlo Petrini’nin bir tepki göstermesiyle başlamıştır (Petrini, 2003). İtalya’da bir protestoyla başlayan bu akım 1989’da uluslararası bir hareket haline gelmiş günümüzde Türkiye’nin de dahil olduğu 160 ülkenin üyesi olduğu ve 1 milyon kişinin de desteklediği bir harekete dönüşmüştür (Slow Food Foundation, t.y.).

Simonetti (2012:1169), tepkinin en başından beri sadece fast food’u tarzı bir gıda modeline değil, bütün bir kültüre karşılık olduğunu ve fast food’ un yalnızca tek bir değeri olan yeni bir kültür ve yeni bir medeniyet tarafından desteklendiğini belirtmektedir. Nitekim günümüzün modern dünyasının McDonaldaştırılmasından (McDonaldization) endişe duyulmaktadır. Küreselleşmenin de etkisiyle ülkelerin ulusal kimlikleri giderek kaybolmakta ve tek tip bir mutfak kültürüne doğru evrilmektedir (Akarçay, 2014:2). Slow Food, bu görüşe karşı bir akım olarak ortaya çıkmıştır. “McDonaldaştırma” terimi ilk olarak sosyolog Ritzer tarafından “The McDonaldization of Society” isimli kitabında kullanılmıştır. Ritzer (2011), McDonaldaştırmanın küreselleşmede, özellikle kültürlerin homojenleşmesini artıran bir güç olduğu endişesini vurgulamaktadır. Fast food restoranlarının altında yatan ilkeler, Amerikan

toplumuna ve dünyanın geri kalanına giderek daha fazla hâkim olan bir süreçtir. Bu beş temel ilke: verimlilik, hesaplanabilirlik, öngörülebilirlik, teknoloji aracılığıyla kontrol ve rasyonelliğin irrasyonelliğidir (Ritzer, 2011).

Cambridge sözlükte Slow Food “dikkatli bir şekilde hazırlanmış ve pişirilmiş iyi yemek” olarak tanımlanmıştır. Her ne kadar Slow Food ile bir felsefe yansıtılsa da günümüz modern dünyasında Slow Food felsefesi, gıda kavramını birbiriyle bağlantılı üç ilke ile tanımlanmaktadır. Bunlar, kaliteli, lezzetli ve sağlıklı yiyeceği ifade eden “iyi”, çevreye zarar vermeyen üretimi ifade eden “temiz” ve tüketiciler için ulaşılabilir fiyatlar, üreticiler için adil koşullar ve ücretler anlamı taşıyan “adil” ilkeleridir. Bu doğrultuda Slow Food Foundation da bir manifesto da yayınlanmıştır (Slow Food Foundation, t.y.).

Slow Food hareketi, yöresel mutfağı, yerel çiftçiliği, ortak yemekleri ve geleneksel yemek hazırlama yöntemini korumayı amaçlamaktadır (Georgica, 2014). Hareket, lezzetli, kaliteli ve sağlıklı yiyeceklerin üretilmesi, çevre dostu tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve adil ticaret uygulamalarının hayata geçirilmesi gibi değerleri benimsemekte ve varlığını birçok ülkede aktif bir faaliyet sergileyen yerelliği korumayı ve sürdürmeyi amaçlayan bir sivil toplum örgütü üzerinden aktif bir şekilde yürütmektedir. Bugün dünya çapında 1.600'den fazla yerel topluluk, Slow Food üyesi kendi topluluklarında düzenledikleri etkinlikler ve faaliyetler aracılığıyla bu felsefeyi hayata geçirmektedir. Basit ortak yemekler ve tadımlar, yerel üreticilere ve çiftliklere yapılan ziyaretler, konferanslar, eğitimler, tartışmalar, film gösterimleri/festivaller bu faaliyetlerden bazılarıdır (Slow Food Foundation t.y.).

Slow Food hareketinde bu amaçlarla biyolojik çeşitlilik üzerine çeşitli projeler yürütülmektedir. 400'den fazla projede, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan kaliteli gıda üretimlerini sürdürmek için “Presidia” adı verilen küçük ölçekli üretici gruplarıyla çalışılmaktadır. Yeryüzü pazarlarında (Earth Markets), Slow Food ilkelerine uygun gıda ürününü teşvik eden uluslararası bir çiftçi pazarı ağı oluşturulmaktadır. Şefler Birliği ile şefler yerel küçük ölçekli üreticilerle bir araya getirilmektedir. Slow Food hareketinin en önemli projelerinden birisi olarak görülen “Ark of Taste” (Lezzet Gemisi/Nuhun Ambarı) ise, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan lezzetli ve farklı yiyeceklerin yer aldığı çevrimiçi bir katalogdur. Topluluklarının kültürlerinin önemli bir parçası olarak görülen tatlarının kaybolmasıyla ilgili uyarı ve bilgilendirme olarak

gittikçe büyümektedir. Katalogda 6000'den fazla ürün bulunmakta ve Türkiye'den de 79 lezzet burada yer almaktadır (Slow Food Foundation for Biodiversity, t.y.). Böylece yok olmaya yüz tutmuş yiyecekler ait olduğu kültürel değeri ve geleneksel yapısıyla korumaya çalışılmakta ve tüm dünyaya tanıtılması amaçlanmaktadır.

Slow Food tüketim modeli; koruma ve eğitim olmak üzere iki işlev yürütmektedir. Koruma işlevinde bilimsel araştırma (Ark of Taste), üreticileri destek (Presidia) ve yerel yetkilileri destek yer alırken, eğitim işlevinde etkinlik organizasyonu lezzet eğitimi ve gastronomik akademik eğitim yer almaktadır (Nosi ve Zanni, 2004:785-786). Filippo Fontefrancesco (2018: 19-20), Slow Food hareketinin gıda anlayışına yaptığı önemli teorik katkısının yanı sıra bu süreçte yer alan tüm aktörleri kapsayan bir değerlendirme sisteminin tasarlanması ve etkinleştirilmesi konusundaki önemli katkısının da üzerinde durmaktadır. Yazar, İtalya örneğinde yaptığı çalışmada bu kapsamda bir model oluşturmuştur. Değerlendirme sistemi, yerel bir alandan ve üretimden başlamakta ve koruma işlevi kapsamında bilimsel araştırma ve üreticileri destek ile devam etmektedir. Eğitim işlevi, yerel yetkililer desteği, bölgede öne çıkan festivaller, yerel ve ulusal ticari ortaklıklar ile teşvik, dağıtım ve satış ile topluluk, katılım, farkındalık sağlanabilmektedir.

Heitmann vd.'e göre (2011:111), Slow Food'un daha da gelişmesi, Slow Food'un fikirlerine benzer yaklaşımlar sergileyen ancak bu felsefeyi şehirlere ve destinasyonlara doğru genişleten Slow City (Yavaş/sakin şehir) hareketidir. Slow Food ve Slow City hareketlerinden sonra Slow Tourism, seyahat ve turizm faaliyetlerini kapsayacak şekilde bu felsefenin bir uzantısı olarak gelişmiştir.

3. Slow Fashion Hareketi

Moda, insanların yaratıcılığı ve zekâsını kullanarak, toplumda kendini ifade ettiği görsel bir iletişim aracıdır (Hethorn ve Ulasewicz, 2008). Moda, insan hayatının giyinmek için olan ihtiyacından daha fazlasını ifade etmekte, sosyal görünüm, hayattan alınan lezzet ve benzersiz olma hissiyatını sağlamaktadır. Kültürel ifade, ekonomik durum, coğrafya ve iklimin ifadesi olan moda günümüzde çok farklı bir tüketim unsuru haline gelmiştir. Artan seri üretim ve çevreye verdiği zararlar, moda endüstrisinin yeni bir bakış açısına olan ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Yılda 4 sezon için koleksiyon sunan moda endüstrisi, hızlı moda yaklaşımı ile üretim döngüsünü

haftada 1 koleksiyon sunacak şekilde, yılda 52 koleksiyon sunumu ile deformasyona uğramıştır. Bunun sonucunda, hızlanan moda endüstrisi hızlanan tüketim döngüsünün olağan dönüşümüne neden olmuştur.

Hızlı moda, Slow Food gibi tatmin sağlama hızı nedeni ile “Mcfashion” olarak nitelendirilmiştir (Joy vd., 2012). Fast fashion, fast food gibi standartlaştırılmış ve seri üretilen anlamına gelir. Bir giysi, bir hamburger gibi homojen bir şekilde büyük ölçeklerde ve dünya çapında her yerde tasarlanıp sunulabilir. Bu iki üretim hattının genel özellikleri ucuz, hızlı ve kolay olmasıdır. Hızın esas amacı, üretimdeki karlılık oranını artırmaktır. Hızlı moda aslında hızlı üretmekten ziyade ekonomik büyümeyi hedefleyen bir dizi ticari büyümeyi amaçlamaktadır (Fletcher, 2010). Moda üreticilerinin hızlı üretim ve hızlı büyümeyi hedefleyen bu yaklaşımlarına karşıt oluşan slow fashion tasarım bakış açısı bu üretim ve tüketim döngüsünü yavaşlatmayı ve moda üretiminin çevresel etkileri azaltmayı hedeflemektedir.

Slow Fashion, sürdürülebilir bir tasarım ve tüketim için gerekli stratejileri oluşturmak için yaratıcı donanımları sağlamaktadır (Niinimäki, 2013a). Azalan kaynaklar ve tüketim bilincinin oluşması ile birlikte hızlı üretim ve hızlı tüketim zincirinin kırılmasını sağlayacak Slow Fashion akımı ile üretici ve tüketicilere daha bilinçli üretim ve tüketim alışkanlıkları kazandırılması arzu edilmektedir. Slow Fashion terimi, gıda sektörünün bir parçası olan Slow Food görüşünden etkilenecek ortaya çıkmıştır (Fletcher, 2010). Slow Fashion, Slow Food’un bazı prensiplerini takip etmektedir. Bunlar genel olarak: çalışanların haklarının korunarak sorumluluk bilincine sahip bir üretim sürecine sahip olması esas alınmıştır. Yöresellik ise yavaş tasarımın diğer bir yönüdür. Slow Fashion, giysinin daha fazla kullanılmasını, daha uzun yaşam süresine sahip olması ve daha kaliteli olmasını amaçlar. Yavaş modanın daha insancıl ve etik bir gelecek için yerel zanaatlara duyarlılıkla tasarlanan uzun ömürlü, dayanıklı, çevre dostu ürünlerin karakterize edilmesinde tasarımcı, üretici ve kullanıcı arasında şeffaf bir iletişim sunmaktadır (Kipöz, 2013). Giysilerin etik üretim yöntemleri dahilinde üretilmesi, küçük ölçeklerde ve yerel üretim yapılması, iyi çalışma koşulları ve ekolojik materyallerle üretilmesi Slow Fashion için gerekli esas adımlardır (Niinimäki, 2013a). Hammaddelerin temininden üretime ve tüketim sonrası aşamalarını kapsayan Slow Fashion ekolojik kaygılarla ürünü daha değerli bir hale getirip kullanım sürecini en yüksek seviyede tutmayı amaçlamaktadır.

Slow tasarım, sürdürülebilir gelişime katkıda bulunmak için yavaş üretim ve tüketim oranlarını hedefler. Döngüsel olarak düşünüldüğünde, daha yavaş bir moda döngüsü daha az kaynak tüketimi ve daha az tüketici sonrası atıkların oluşumu anlamına gelmektedir (Aakko, 2013: 42). Genel olarak yavaşlama terimi ile modada artan kullanım süresi, uzun ömürlü tasarım sayesinde giysilerin tekrar kullanılması ve geri dönüşüm yolu ile atık olan materyallerin yeniden üretim sürecine dahil edilmesini kapsamaktadır (Bocken vd., 2016). Bunların yanısıra tüketici sonrası süreç de Slow Fashion'ın bir parçası olarak bozulan giysilerin tamiri, yeniden kullanılması için gereken aşamalar da slow hareketinin bir parçasıdır. Aakko (2013:39) özellikle estetik açıdan başarılı bir giysinin kaliteli malzemelere üretilmesi sonucunda uzun süreli dayanıklılığı garanti edilebilmektedir. Ancak de Oliveira vd.'nin (2022) çalışmasına göre, zamansız giysiler ve dayanıklı giysiler arayışından çok daha fazlasını ifade ettiğini görülmektedir. Bu konuda Slow Fashion'ın etik üretim anlayışı, hammadde temininde ve üretiminde yöresellik tercihi, atık azaltma politikası açısından çok geniş kapsamlı bir sürdürülebilir bakış açısı sunmaktadır.

Açıkçası, Slow Fashion yaklaşımı sadece moda üreticilerinin üretim yöntemlerini değil aynı zamanda tüketicilerin de davranışının sürdürülebilir bir formda ilerlemesini amaçlamaktadır. Günümüz hızlı moda anlayışının aksine, ürün dayanıklılığı ve uzun süreli kullanımı sürdürülebilir tüketim için ön koşuldur (Cooper, 2005), bu da ancak Slow Fashion perspektifi ile geliştirilebilir. Tüketimi yavaşlatmak için kalite ve dayanıklılığın yanı sıra estetik açıdan eskimeyen malzemelere ve lüks tasarım (high design) ve kalıcı stile yatırım yapmak önemlidir (Niniimaki, 2013b:22). Kaliteli giysilerde dayanıklılık esasında daha uzun ömürlü bir kullanım süreci, yeniden kullanım ve geri dönüşüm seçenekleri ile giysinin atık oluşumunun önüne geçilmesi mümkündür. Tüketici sonrası atık, moda endüstrisinin hızlı ve kitlesel üretiminin tetiklediği bir sorundur.

Yavaş yaklaşım hızlı modanın neden olduğu aşırı savurganlık ve çevre sorunlarına ilgisizlik sorunlarının azaltılmasını hedeflemektedir (Clark, 2008). Bu yaklaşımla daha sürdürülebilir ve etik yöntemleri ile moda uygun olmanın etkilerini tasarım, üretim, tüketim ve kullanım bilincine aktarımını sağlamaktadır. Hazel Clark (2008), sürdürülebilir yaklaşımın moda üretiminde uygulanabilir olmasını sağlayan Slow Fashion yaklaşımına üç ayrı öneride bulunmuştur. Bunlar: lokal kaynakların ve ekonomilerinin dağılımının değerlendirilmesi, üretimi ve tüketici arasında daha az aracılık yapan şeffaf üretim sistemleri, daha uzun kullanım sürecine sahip ve kullanılan

malzemeden daha değerli duygusal ve sürdürülebilir ürünlerin üretimidir. Esasen, Slow Fashion moda ürünü için temin edilecek hammaddeden onun işlenmesi prosesi ve tüketici davranışlarını da kapsayan çok uzun bir sürece etkisi olan bir sürdürülebilirlik yaklaşımıdır. Bu süreçte kaliteli hammaddenin nitelikli ve uzun yıllar boyunca kullanımı hedeflenerek tasarlanması ve tüketim sonrasında atık olarak yok olup gitmemesi adına alternatif çözümlerin üretilmesini gerekli kılan uzun bir dönemi içerisine alan bir sürdürülebilir tasarım yaklaşımıdır.

4. Yöntem

Araştırmanın amacı, son yıllarda alan yazında daha çok yer alan yavaşlık hareketinin insanlığın iki temel ihtiyacı olan yemek ve giyinmek eylemlerini karşılayan disiplinler açısından karşılaştırmalı değerlendirilmesidir. Bu esasta, hızlı üretim ve hızlı tüketim döngüsüne karşı geliştirilmiş yavaşlık hareketi üzerine, gastronomi ve moda disiplinlerine ait olan Slow Fashion ve Slow Food konusu, her iki alanı da derinden etkileyen “yavaşlık” terimini içeren bilimsel çalışmalar açısından incelenmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden, doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi belli bir amaca yönelik olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsayan bir veri toplama yöntemidir (Karasar, 2009:183). Doküman analizi kapsamında makale taramada, araştırma kapsamında hedeflenen temel bilgiye ulaşabilmek için anahtar kelimeler oluşturularak süzme gerçekleştirilmekte ve ardından özetleme yapılmaktadır (Kozak, 2007:97). Veri toplama aşamasından sonra ulaşılan dokümanlar belirli bir sistem içerisinde kataloglanmakta ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak çözümlenmekte, yorumlanarak raporlanmaktadır (Sak vd. 2021:235-236). Bu bağlamda, araştırmanın evreni Türkiye’de TR dizinde yer alan “Slow Food” ve “Slow Fashion” konusunda yayınlanmış makalelerdir. Çalışmanın örneklemini ise, TR dizinde yer alan araştırmalara ulaşmak üzere TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin web sitesi (www.trdizin.gov.tr) üzerinden 21.02.2014 - 06.04.2023 tarihleri arasında yayınlanmış olan toplam 26 makale oluşturmuştur. Bu kapsamda “Slow Food”, “Yavaş Yemek” anahtar kelimeler karşılığında 18 makaleye, “Slow Fashion” ve “Yavaş Moda” anahtar kelimelerini karşılayan 8 makaleye ulaşılmıştır. Elde edilen veriler sistematik (yıl bazlı) bir sırada incelenerek içerikleri analiz edilmiştir. Makaleler yazarları, yayın yılları, amaçları, yöntemleri ve sonuçları kapsamında karşılaştırarak raporlanmıştır.

Çalışmanın sınırlılıkları kapsamında, yapılan tarama sırasında elde edilen makalelerden ilgili alanlar dışında kalan ve içeriklerinde Slow Food ve Slow Fashion geniş bir şekilde yer almayan çalışmalar hariç tutulmuştur. Slow Food alanında yapılan ulusal çalışmaların sayıca çokluğu nedeni ile bu araştırma sadece TR dizin yayınların incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

4. Bulgular

TR Dizin taraması sonucu elde edilen Slow Food konulu 18 adet makale analiz edilmiş ve bulgular Tablo 1'de özetlenerek gösterilmiştir. Tablo 1'e göre ilki 2014 yılında yayınlanan çalışmaların çoğunluğunun görüşme tekniği ile tasarlanmış nitel araştırmalardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 1. TR Dizinde Yer Alan Slow Food Konulu Makaleler.

Yazar	Amaç	Yöntem/ Veri Toplama Tekniği	Sonuç
Şahin ve Kutlu, 2014	Sürdürülebilir kalkınma ve Cittaslow temel ilkeleri hakkında temel bilgileri vermek bu iki kavramın birbiriyle karşılaştırmalı ilişkisini kurmak ve yavaş hareketinin doğuşu ve Slow Food hakkında bilgi vermek amaçlanmıştır.	Derleme	Slow Food hareketiyle iş birliğinin de zorunlu kriterler arasında yer aldığı yavaş şehir ilkeleri ile planlanması gereken ekonomik ve sosyal kalkınma uygulamaları, sürdürülebilir kalkınma anlayışı ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.
Eşitti ve Harputoğlu Demir, 2015	Slow Food prensiplerine göre oluşturulmuş yeryüzü pazarlarına, Slow City Gökçeada'da yerel halkın yaklaşımını ölçmeyi amaçlamıştır.	Nitel Araştırma (Örnek Olay İncelemesi)	Gökçeada yerel halkı genel olarak yeryüzü pazarı projesine olumlu yaklaşım sergiledikleri gözlenmiş ve slow city oluşumunu benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yerel halkın bu proje hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı bilgisine ulaşılmıştır.
Bucak ve Turan, 2016	Gökçeada turizmine Slow Food akımının katkısını, bölge turizmi ve hareket ile ilgisi olan Gökçeada'da yer alan çeşitli kamu çalışanları görüşleri üzerinden belirlemektir.	Nitel Araştırma (Görüşme)	Gökçeada'da turizm alanında, slow food akımı benimsendikten sonra olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Ancak; Slow Food açısından bu yörede bir marka değeri oluşturulma konusunda beklenen başarı sağlanamamıştır.
Özgürel ve Avcıkurt, 2018	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi akademisyenlerinin Slow Food	Nitel Araştırma	Destinasyon seçiminde Slow Food uygulamalarına önem verildiği,

	algısının turist perspektifinden incelenmesidir.	(Görüşme)	yöresel, geleneksel yemek olarak algılandığı ve taze, doğal sağlıklı olma nedenleriyle tercih edildiği tespit edilmiştir.
Başarangel ve Tokatlı, 2018	Slow Food akımı kapsamında ortaya çıkan Yeryüzü Pazarlarından olan Şile Yeryüzü Pazarı ziyaretçilerinin memnuniyet düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.	Tarama Modeli (Anket)	Yeryüzü pazarı ziyaretçileri, pazarda yer alan ürünlerin niteliklerinden, personelden ve pazarın fiziki imkanlarından genel olarak memnun oldukları ve Slow Food üyesi olduğu belirlenen ziyaretçilerin yarısından fazlasının pazarın adil, temiz ve iyi gıda ilkelerinin uyguladığından haberdar oldukları ortaya konmuştur.
Zengin ve Genç, 2018	Slow City Göynük'ün, ağa dâhil olmasıyla birlikte buradaki konaklama ve yiyecek içecek işletmelerinin yöneticilerinin pazarlama faaliyetlerine bakış açısında Slow Food ile oluşan değişimler ve gelecekte oluşabilecek değişimlerin değerlendirilmesi yapılmıştır.	Nitel Araştırma (Görüşme ve Gözlem)	Pazarlama konusunda çeşitli değişiklikler ve beklentiler olduğu tespit edilmiştir. Talep artışı olduğunu ve turizm sezonunun uzadığını belirten katılımcılar olmuştur. Bazı katılımcılar ise bu görüşün aksine yetersizlikler ve eskiliklere dikkat çekmişlerdir.
Uslu ve Karabulut, 2019	Slow City üyesi olan Köyceğiz ilçesinde Slow Food konseptine sahip bir restorana gelen yabancı turistlerin, marka imajı, algılanan hizmet kalitesi, marka güveni ve marka sadakati düzeyleri nicel araştırma yöntemiyle ölçülmüştür	Tarama Modeli (Anket)	Algılanan hizmet kalitesinin; Slow Food konseptine sahip bu restoranın marka imajı ve marka güveni ve marka sadakati konuları üzerinde anlamlı ve pozitif etkileri olduğu tespit edilmiştir.
Özgen, Ergun ve Kaymaz, 2019	Kavrulma, öğütülme, ağır ateşte yavaş pişirilmesiyle bugünkü anlamda Slow Food'un ilk kahve pişirme tekniği olduğu tespitiyle Türk kahvesini ele alınmıştır.	Nitel Araştırma (Doküman Analizi)	Türk kahvesi kültürü ve geleneğinin korunması açısından Slow Food hareketine uygun (iyi-temiz- adil) bir içecek olduğu tespit edilmiştir.
Özgen ve Süren, 2019	AHBV Üniversitesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları öğrencilerinin Fast Food ile Slow Food tüketim nedenleri arasındaki farka ait görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.	Tarama Modeli (Anket)	Öğrenciler arasında "mekân", "ulaşılabilirlik" ve "kişisel tatmin" gibi etkenlerin erkek öğrenciler arasında Fast Food tüketiminde yüksek etkiye neden oldukları tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin Fast Food tüketiminde bu üç etkenden daha az etkilendikleri görülmüştür.

Ayyıldız, 2020	Slow City Şirince'de faaliyette bulunan yiyecek ve içecek işletmelerinin Tripadvisor'da yer alan olumsuz yorumlarını incelemek amaçlanmıştır.	Nitel Araştırma (Doküman analizi)	Olumsuz yorumların en çok yemek, fiyat ve servis konusunda olduğu ortaya konmuştur.
Sandıkçı ve Baydeniz, 2020	Ege Bölgesi'nde yer alan slow city üyesi şehirlerin bölge restoranlarında yöresel yemekleri sunma durumunu belirlemek amaçlanmıştır.	Nitel Araştırma (Görüşme)	Slow city üyesi şehirlerin web sitesinde yer alan yiyeceklerin ege bölgesindeki üye işletmelerde bulunmadığı ve buldukları şehirlerin yöresel yemekleri arasında yer almasına rağmen, bazı yemeklerin restoran menülerinde yer almadığı ve sunulmadığı görülmüştür.
Demir, 2021	Türkiye'nin ilk Slow Food Köyü olan Germiyan'ın Slow Food Hareketi ve sürdürülebilir turizm alanının şehirdeki günlük yaşam ve turizm açısından köyde yarattığı etkiyi incelemek amaçlanmıştır.	Nitel Araştırma (Görüşme ve Görüşme)	Slow Food Hareketi'nin köyün günlük yaşamı ve turizm gelişimi açısından olumlu etkileri olduğu, köyün tanınabilirliğine katkı sağladığı, yerel halkın kendi içindeki iletişimini pozitif yönde etkilediği, ekonomik olarak gelişim sağladığı bilgilerine ulaşılmıştır. Ancak bu Slow Food akımına ait bilgilerin ezbere dayalı uygulandığı ve içselleştirilmediği sonucu elde edilmiştir.
Şeyhanlıoğlu, 2021	Muğla'nın Ula ilçesinde yer alan slow city Akyaka'daki butik otellerin yiyecek-içecek departmanına yönelik Tripadvisor şikâyetlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.	Nitel Araştırma (Doküman analizi)	Slow City Akyaka'da yer alan butik otellerin Trip advisor şikâyetleri incelendiğinde genel olarak fiyat, kahvaltı kalitesi, yemek kalitesi, temizlik, servis personeli memnuniyetsizliği hakkında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Sevim ve Güner, 2021	Kastamonu'ya ait beş ayrı dalda tescillenen gastronomik ürünlerin ilde düzenlenen gastronomi festivallerindeki rolünü belirlemek amaçlanmıştır.	Nitel Araştırma (Görüşme)	İlin festival yetkilileri ulusal tescil projelerinde uluslararası olanlara göre daha ilgili ve bilgili oldukları ve tescilli gastronomik ürünlerin ve yerel ürünlerin ilçe festivallerinde yer bularak tanıtıldığı tespit edilmiştir.
Çelebi ve Genç, 2021	Gastronomi ve mutfak sanatları bölümü öğrencilerinin Slow Food algısını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.	Nitel Araştırma (Görüşme)	Gastronomi ve mutfak sanatları bölümü öğrencilerinin Slow food akımı hakkında zaten gelişmiş farkındalık düzeylerini olduğunu ve onlar için bundan beklentilerinin

			gelenek ve göreneklere uygun, standart bir hizmet olduğu tespit edilmiştir.
Çılgınoğlu ve Güner, 2021	Kastamonu'daki gastronomik ürünlerinin Slow Food Nuh'un Ambarı projesi kapsamında da değerlendirilmesi ve ilgili kriterler göz önüne alınarak listeye girip giremeyeceği değerlendirilmiştir.	Nitel Araştırma (Doküman analizi)	Bu araştırma sonucunda Kastamonu'ya ait 10 adet gastronomik ürünün Nuh'un Ambarı projesine girebilecek potansiyele sahip ürünler olduğu tespit edilmiştir.
Şahin, 2022	Türkiye'nin slow city şehirlerinden Akyaka'da Slow Food akımı ile geleneksel ekşi mayalı ekmeğin yapımı örneği üzerinden sürdürülebilir mutfak uygulaması arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.	Nitel Araştırma (Görüşme)	Unutulmaya yüz tutmuş geleneksel gastronomik ürünlerin sürdürülebilirlik açısından önemli olduğu ve bu ürünlerin sağlıklı yaşam ve beslenmeye önem veren kişilerce tercih edildiği ortaya konmuştur.
Güner ve Çılgınoğlu, 2023	Slow Food Nuh'un Ambarı projesi için Afyonkarahisar mutfak kültürüne ait gıda ürünlerinin aday olma potansiyeli ve katalogda yer alabilmek için gerekli ölçütler üzerinden incelenmiştir.	Nitel Araştırma (Doküman analizi)	Afyonkarahisar mutfak kültürüne ait projeye aday olabilecek yedi gastronomik ürün önerilmiştir.

İlk makale, Slow Food hareketinin şehirlere taşındığı Slow City hareketi ile sürdürülebilir kalkınma ilişkisi inceleyen bir derleme çalışmasıdır (Şahin ve Kutlu, 2014). Araştırmaların sekiz tanesi Slow City/köyü olan yörelerde/shehirler kapsamında yürütülen çeşitli çalışmalardır. Bunlardan bir tanesi yörenin ekşi mayalı ekmeğinin unutulmamasının ve geleneksel yöntemlerle yapılarak sürdürülebilirliğinin sağlanmasının vurgulandığı bir çalışmadır. Diğer ikisi Tripadvisor üzerinden olumsuz yorumların belirlenmesine yönelik araştırmalardır. Bunlardan bir tanesi Slow City Şirince'de yer alan restoranlar diğeri Akyaka'da butik oteller örneğinde gerçekleştirilmiştir (Ayyıldız, 2020; Şeyhanlıoğlu, 2021). Yabancı turistlerin bakış açısının ele alındığı tek araştırma Slow City üyesi olan Köyceğiz ilçesinde Slow Food konseptine uygun bir restorana gelen yabancı turistler üzerinde yapılmıştır (Uslu ve Karabulut, 2019).

İki araştırma, iki ayrı üniversitede Gastronomi ve Mutfak sanatları öğrencileri ile yürütülmüştür (Özgen ve Süren, 2019; Çelebi ve Genç, 2021). Bir tanesi nicel diğeri de nitel

araştırma yöntemiyle yapılan çalışmaların ilkinde öğrencilerin Slow Food algılarını belirlemek diğerinde ise Fast Food ile Slow Food tüketim nedenleri arasındaki farkı ortaya koymak amaçlanmıştır. İlk çalışmada cinsiyetlerine göre öğrencilerin tüketimlerinde bazı boyutlarda farklılıklar tespit edilmiş, diğerinde ise öğrencilerin Slow Food akımı hakkında zaten gelişmiş farkındalık düzeylerinin olduğu ortaya konmuştur. Özgürel ve Avcıkurt (2018) ise Muğla'daki akademisyenlerin Slow Food algısını araştırmıştır.

Eşitti ve Harputoğlu Demir (2015); Başarangil ve Tokatlı (2018)' nın çalışmalarında Slow Food hareketinin prensipleri doğrultusunda oluşturulan yeryüzü pazarları konu edilmiş ve bu pazarlara yerel halkın yaklaşımı ve katılımcıların memnuniyet düzeyi belirlenmiştir. Son olarak iki araştırma (Çılgınoğlu ve Güner, 2021; Güner ve Çılgınoğlu, 2023) illerin gastronomik ürünlerinin "Ark of Taste" projesi kapsamında değerlendirilmesinin araştırıldığı çalışmalardır. Benzer bir çalışma da Türk kahvesi kültür ve geleneğinin Slow Food hareketine uygunluğunun aktarıldığı Özgen vd. (2019) tarafından yapılmıştır.

TR Dizin taraması sonucu elde edilen "Slow Fashion" ve "Yavaş Moda" sözcükleriyle yapılan taramada ise 8 adet makaleye ulaşılmıştır. İlgili alan dışında kalan ve içeriklerinde "Slow Fashion" konusuna geniş yer vermeyen çalışmalar dışında elde edilen makaleler amaç, yöntem ve sonuçları ile birlikte geçmişten günümüze özetlenerek Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo. 2. TR Dizde Yer Alan Slow Fashion Konulu Makaleler.

Yazar	Amaç	Yöntem/Veri Toplama Tekniği	Sonuç
Kipöz ve Atalay 2015	Slow Fashion akımının etkisi etik moda bağlamında tasarım ve üretim stratejileri hakkında söylemsel ve ticari teslimiyetle medyada yer alan haberlerin literatür incelemesi gerçekleştirilmiştir.	Derleme	Etik modanın üretim ve çalışma ilkeleri açısından incelendiğinde ana akım ve etik moda medyasında, etik modanın esas değerinin ana akım medyasında yer almadığı belirlenmiştir.
Tama, Encan ve Öndoğan, 2017	Üniversite öğrencilerinin sürdürülebilirlik ve Slow Fashion açısından, giysilere dair tutumlarının ve bilgilerinin	Tarama modeli (Anket)	Üniversite öğrencilerinin %80'inin Slow Fashion hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı, öğrencilerin yarısının sürdürülebilirlik hakkında hiçbir bilgisi

	değerlendirilmesi amaçlanmıştır.		olmadığı, akademik programların bu bilgiler üzerinde etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
Yıldız ve Ayvaz, 2018	Üniversite öğrencilerinin Slow Fashion akımına karşı yaklaşımlarının incelenmesi ve farkındalıklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.	Tarama modeli (Anket)	Üniversite öğrencilerinin Slow Fashion hakkında bilinçli tüketim davranışı sergiledikleri bulgularına ulaşılmıştır.
Yücel ve Tiber, 2018	Sürdürülebilir moda, Slow Fashion, geri dönüşüm, ekolojik moda gibi kavramların, hazır giyim ve tekstil sektöründe incelenmesi amaçlanmıştır.	Derleme	Slow Fashion ile uzun ömürlü giysi üretimleri yapılması nicelik yerine niteliğe önem veren hazır giyim üretim sistemleri önerilmektedir. Bunun yanı sıra nitelikli iş gücü ve daha duyarlı tüketici kitlesinin yaratılmasında tüketicilerin de bilgilendirilmesi gerekli görülmektedir.
Tiber ve Yücel, 2018	Türkiye’de üretim yapan hazır giyim firmalarının tasarımcılarının hızlı moda, Slow Fashion, sürdürülebilir moda, ekolojik moda ve geri dönüşüm kavramları hakkında sahip olduğu bilgi düzeyi ve farkındalık seviyelerinin ölçülmesi hedeflenmiştir.	Tarama modeli (Anket)	Moda tasarımcıları, Slow Fashion konusunda belirli bir bilinç düzeyine sahip olmadıklarını kabul etmiş ve bu konuda eğitim almaları gerektiğini düşünmektedirler. Diğer yandan, hızlı modadan Slow Fashion’a karşı değişimde büyük rol oynadıklarından farkında olduklarını da belirtmişlerdir.
Karaca, 2020	Faklı kişilik tiplerinin Slow Fashion algısına etkisini inceleyen araştırma tüketici davranışlarını hedef almaktadır.	Tarama modeli (Anket)	Araştırma sonucunda, A tipi kişilik özelliğine sahip kişilerin seçkin ürünleri tercih ettiği, B tipi kişilik özelliğine sahip kişilerin ise daha özgün ürünlere yöneldiği belirlenmiştir. Slow Fashion algısında, demografik özelliklerin etkisi de gözlenmiştir. Türkiye’nin Sivas ilinde uygulanan anket sonucunda, Slow Fashion akımını tüketiciler tarafından tam anlamıyla kabul görmediği bilgisine ulaşılmıştır.
Elbeyoğlu, ve Acar, 2022	Giysi tasarımında Slow Fashion yaklaşım uygulama örneği sunmak amacıyla halı dokuma yöntemi ile geliştirilen tekstil yüzeyi tasarımı amaçlanmıştır.	Deneysel Uygulama (Kumaş tasarımı)	Çalışmada, Slow Fashion yaklaşımı olan zamansız giysi örneği ve doğal boyama ve yoğun işçilikli halı dokuma yöntemi ile geliştirilen tekstil

			yüzeyinden giysi tasarımı gerçekleştirilmiştir.
Akdoğan Öneme ve Bursalığı, 2022	Slow Fashion kapsamında, giysilerin uzun ömürlü kullanımı ve tekrar kullanımı gibi giysi ürünü uzatmaya yönelik bir çözüm olan "görünür onarım" yöntemlerini inceleyen bu araştırma, uygulamalı örneklerle yer vermiştir.	Deneysel Uygulama (Doku onarımı)	Çalışmada giysi tasarımına görünür onarım yaklaşımı ile katkı sunularak çeşitli onarım yöntemleri uygulamalı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 2' de yer alan 2015 yılında Slow Fashion temasının uluslararası literatürden ulusal literatüre geçiş yaptığı bu yıllarda, Kipöz ve Atalay (2015)'in yaptığı çalışmaya göre, 2008-2013 yılları arasında yayın yapan Vogue, Ecouterre ve Elle dergilerinde yapılan okumaya göre yayınlanan haberlerin analizi yapılmış ve etik modanın ana akım medyasında gereken değeri görmediği bilgisine ulaşılmıştır. Slow Fashion'ın medyada yeni yeni yer almaya başladığı bu yıllar için olağan bir sonuca ulaşılan bu çalışma ile moda da yavaşlığın etik ilkeler açısından sahip olması gereken özelliklere dair literatür bilgilerine ulaşılabilir.

Slow Fashion konusunda öğrenci gruplarından oluşan tüketici görüşlerini inceleyen çalışmalara örnek oluşturan iki araştırma bulunmaktadır. Tama vd. (2016), araştırmasında öğrencilerin Slow Fashion hakkında bilgi sahibi olmadığı sonucunu elde ederken, Yıldız ve Ayvaz (2018)'in çalışmasında öğrencilerin büyük çoğunluğunun Slow Fashion hakkında bilgi sahibi olduğu ve akımı destekledikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu iki ayrı çalışmanın da örneklemini benzer yaş ve eğitim grubuna sahip kişilerden oluşmasına rağmen iki ayrı sonuca ulaşmasının nedeni olarak farklı şehirlerde uygulanmış olması ya da iki ayrı çalışma arasında olan iki yıllık süre içerisinde Slow Fashion'ın öneminin tüketicilerin davranışında ciddi oranda değişikliğe neden olması gösterilebilir.

Tiber ve Yücer (2018) araştırmasında moda endüstrisinde çalışan tasarımcıların Slow Fashion hakkında sahip olduğu bilgi birikimi ve farkındalıklarını analizini hedefleyen bir çalışma yapmış ve tasarımcıların Slow Fashion hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Karaca (2020)'nin çalışmasında ise farklı kişilik tiplerinin Slow Fashion tercihine etkisi

araştırılmıştır. Elbeyoğlu ve Acar (2022) çalışmasında Slow Fashion tasarım uygulaması örneği olarak halı dokuma uygulamasını giysiye dönüştürmüştür. Akdoğan Öneme ve Bursalıgil (2022) de yaptıkları çalışmada Slow Fashion akımı açısından katkı sunacak görünür onarım yöntemleri ile giysinin ömrünü uzatacak tasarım uygulamaları önerilerinde bulunmuşlardır.

Slow Fashion konusunda alan yazındaki ilk çalışmalar, konuyu derinlemesine incelerken ilerleyen yıllarda tasarımcı ve tüketicilerin de Slow Fashion konusundaki fikirlerini ölçmeye yönelik geliştirilmiştir. Slow Food ve Slow Fashion konularını tek bir başlık altında inceleyen TR Dizin'de yer alan disiplinlerarası bir çalışmaya rastlanmamıştır.

5. Sonuç

Küreselleşen dünyanın yarattığı hızlı üretim ve hızlı tüketiminin en çok yaygınlaştığı gastronomi ve moda alanında sürdürülebilirlik açısından karşı görüş olarak geliştirilen Slow Food ve Slow Fashion terimleri, uluslararası çalışmalarda son 30 yıldır konu edilmesine rağmen Türkiye'de yapılan çalışmalarda yaklaşık son 10 yıldır yer vermeye başlanmıştır. Oysa bu hızlı üretim ve tüketim dünyasında karşı karşıya kalınan gerek çevresel gerekse kültürel tehditlere karşı büyüyen bu hareketin, çok yönlü ve bilimsel olarak ele alınması gerekmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde, insanoğlunun iki temel ihtiyacını oluşturan bu iki ayrı disiplinde moda ve gastronomi açısından yapılan çalışmaların incelendiği bu araştırma önemli addedilebilir.

TR Dizin kapsamında, Türkiye'de Slow Food hareketini ele alan makaleler içerisinde, yöre gastronomik ürünlerinin Slow Food projelerine uygunluğunun değerlendirildiği araştırmalar göze çarpmaktadır. Ancak bunların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Oysa dünyanın sayılı zengin mutfaklarından birisi olan Türk mutfağına ait olan ve ülkenin her yöresinde o yöreye özgü ve geleneksel usullerle yapılan birçok yemek "Ark of Taste" kapsamına dahil edilmesi bilimsel olarak konu edilip, değerlendirilebilir. Böylece yöresel gastronomik kültürün korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından bilimsel araştırmaların arttırılmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bunun yanısıra, Slow Food prensipleri ile hizmet sunan bir restoranda yabancı turistler üzerinde yapılan sadece bir araştırma olduğu dikkat çeken bir bulgudur. Yerli ve yabancı turistlerine memnuniyet düzeyi, hizmet kalitesi algısı vb. değişkenler ile yapılacak araştırmalar alan yazına ve uygulamaya katkı sağlayacaktır.

Slow Fashion konusu ile ilgili yapılan çalışmalarda, Slow Fashion hakkında genellikle derlemeye dayalı çalışmaların yanı sıra tarama yöntemi ve uygulamalı tasarımların da yapıldığı görülmektedir. Tarama yöntemi kullanılan makalelerde yapılan anket uygulamaları çalışmalarında elde edilen bilgilere göre ise Slow Fashion hakkında moda öğrencileri ve moda tasarımcılarının yeterli bilgiye sahip olmadıkları bilgilerine ulaşılmıştır. Slow Fashion hakkında yalnızca iki adet uygulamalı tasarım çalışması bulgulanmış olup, bu konu ile ilgili hem moda endüstrisine öneri niteliğinde geliştirilebilecek sanayiye uygulanabilir daha çok çalışmaya hem de ülkemizin sahip olduğu kültürel birikimlerin modern üretim sistemleri dahilinde değerlendirilebileceği uygulamalı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Her iki alanda yapılan çalışmaların, yavaşlığın yeni bir trend olması da göz önüne alınarak oldukça sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Her iki alanda da tüketici algı, tutum ve davranışları belirlemeye yönelik araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Slow Food çalışmalarında Slow Fashion çalışmalarından farklı olarak gastronomik ürünlerin geleneksel yöntemlerle yapılmasından ürün özelliklerine kadar harekete uygunluğunun değerlendirildiği çalışmalar dikkat çekmektedir.

Slow Fashion ve Slow Food akımları, azalan kaynakların ve artan tüketimin önüne geçilmesini hedeflemektedir. Her iki görüşün de benimsediği yavaşlık felsefesi bir işin ya da ürünün yavaş hazırlanması değil, çevresel faktörleri göz önünde bulunarak, yöresellik, etik üretim, çalışan personele sağlanan iyi şartlar, atık oluşumunun engellenmesi, ekolojik materyallerin tercih edilmesini de kapsamaktadır. Dahası tükettiğimiz giysiler ve gıdalar ile insanlar arasında bağ kurulması amaçlanmaktadır. Yemek ve giyinmek gibi insanı yaşamın bir parçası haline getiren bu iki temel ihtiyacın yavaşlık bakış açısı ile gelecek nesiller için var olan kaynakların korunmasının sağlanarak, etik üretim şartları dahilinde değerli bir biçimde üreticiden tüketiciye ulaştırmayı sağlayan ve bununla çevresel etkileri de göz önüne alan bir yaşam biçimi haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

Döngüsellliği önemseyen ve esas hedefi sürdürülebilirliğe katkı sunma olan yavaşlık yaklaşımının esas amacı geleceğin kaynaklarının tüketiminin engellenmesiyle “anda olmak” tır. Böylece her iki disiplinin de dünya ekonomisinde gelecekte daha önemli bir yere sahip olacağı söylenebilir. Çünkü sürdürülebilir üretim ve tüketimin teşvik edilmesi, doğal kaynakların

korunması, yerel ekonomilerin desteklenmesi, etik ve sosyal adaletin benimsenmesi ile ihtiyaç duyulan bir geleceğe işaret etmektedir.

Slow Fashion ve Slow Food hareketleri, sürdürülebilir, adil, etik, bilinçli ve bölge kültürüyle uyumlu bir yaşam tarzını benimsemeyi teşvik etmektedir. Gelecek araştırmalarda araştırmacılara her iki disiplin için yavaş hareketlerine uygun ürünler kapsamında tüketici algı, tutum, bilinç düzeyi, davranışları, ilgi düzeyleri ve tüketim alışkanlıklarını belirlemeye yönelik araştırma konuları önerilebilir. Ayrıca Slow Food ve Slow Fashion kapsamında üretilen ürünlerin pazar paylarını ve tüketici beklentilerini ortaya koyabilecek araştırmalar yapılabilir. Ülkemizin sahip olduğu kültürel birikim açısından Slow Food ve Slow Fashion çalışmalarına alternatif yöresel ürünlerin değerlendirilmesine yönelik projeler ve çalışmalara akademik dizinde daha çok yer verilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

Aakko, M. (2013). "What is the Role of Aesthetics in Sustainability?", "Sustainable fashion: New approaches", içinde ed. Niinimäki, K., Aalto University Publication Series, s.38-43.

Akarçay, E. (2014). *Sınıfıçı Farklılaşma ve Sınıfıçı Bütünleşme Biçimi Olarak Eskişehir'de Orta Sınıfın Yeme-İçme Örgütleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı.

Akdoğan Öneme, A. ve Bursalıgil, G. (2022). "Giyside Görünür Onarım ile Kişiselleştirilmiş Uygulama Denemeleri", *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, Sayı 28, s. 23-38.

Ayyıldız, A. (2020). "Şirince'de Faaliyette Bulunan Yiyecek ve İçecek İşletmelerinin Tripadvisor Yorumlarının İçerik Analizi", *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), s. 2960 - 2973.

Başarangil, İ. ve Tokatlı, C. (2018). "Yavaş Yemek: Şile Yeryüzü Pazarı Ziyaretçilerinin Memnuniyet Düzeylerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(1), s. 3- 19.

Bocken, N. M. P., Pauw, I., Bakker, C. ve Grinten, B.V.D. (2016). "Product design and business model strategies for a circular economy, *Journal of Industrial and Production Engineering*", 33(5), s. 308-320.

Bucak, T. ve Turan, Ö. (2016). "Bölge Turizmine Yeni Akımların Etkisi: Gökçeada Slow Food Örneği", *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 11 (43), 211-219.

Cooper, T. (2005). "Slower Consumption Reflections on Product Life Spans and The "Throwaway Society", *Journal of Industrial Ecology*, 9(1-2), s. 51-67.

Çelebi, D. ve Genç, S. (2021). "Exploring the Slow Food Perception of Gastronomy and Culinary Arts Students", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(1), s. 99- 110.

Çılgınoğlu, H. ve Güner, D. (2021). "Kastamonu Gastronomik Ürünlerinin Nuh'un Ambarı Projesi Kapsamında Değerlendirilmesi", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(4), s. 2874- 2892.

Clark, H. (2008). "SLOW + FASHION—an Oxymoron—or a Promise for the Future ...?", *Fashion Theory*, 12 (4), s. 427-446.

Clark, H. (2015). *New approaches to textile design*. The handbook of textile culture, 17, London: Bloomsbury.

Demir, B. (2021). "Sürdürülebilir Turizm Hareketi Olarak Slow Food: Geriyan Örneği", *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 4 (2), s. 99-114.

De Oliveira, L. G., Miranda, F. G., ve de Paula Dias, M. A. (2022). "Sustainable practices in slow and fast fashion stores: What does the customer perceive?". *Cleaner Engineering and Technology*, 6, 100413.

Elbeyoğlu, S. ve Acar, S. (2022). "Yavaş Modada Tekstil Mirası Yaklaşımlarına Örnek: Kumaş ve Giysi Tasarımında Halı Uygulamaları", *Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, Sayı 28, s. 83-98.

Eşitti, B. ve Harputluoğlu Demir, D. (2015). "Citta Slow Şehirlerde Yerel Halkın Earth Markete Yaklaşımı: Gökçeada Destinasyonu Örneği", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(1), s. 64-71.

Filippo Fontefrancesco, M. (2018). "The Slow Food Model: A Road For Small-Scale Productions in A Globalised Market", *International Journal of Agricultural Management and Development*, 8(1), s. 17-23.

Fletcher K (2008). *Sustainable Fashion and Textiles: Design Journeys*, United Kingdom: Earthscan Publishing.

Fletcher, K., (2010). "Slow Fashion: An Invitation for Systems Change, *Fashion Practice*", 2(2), s. 259-265.

Georgica, G. (2014). "The Tourist's Perception about Slow Travel- A Romanian Perspective", *Procedia Economics and Finance*, Sayı 23, s. 1596-1601.

Güner, D. ve Çılgınoğlu, H. (2023). "Gastronomi Şehri Afyonkarahisar ve Slow Food Nuh'un Ambarı Projesindeki Yeri", *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7 (1), s. 281-300.

Heitmann, S., Robinson, P.ve Povey, G. (2011). *“Slow Food, Slow Cities and Slow Tourism”*, Research Themes for Tourism içinde, ed. P. Robinson, S. Heitmann, ve P. Dieke, UK: CAB International, s.114-127.

Hethorn, J. ve Ulasewicz, C. (2008). *Sustainable fashion: Why now: A conversation about issues, practices, and possibilities*. New York: Fairchild Books.

Honore, C. (2006). *In Praise of Slowness: Challenging the Cult of Spelt*. London: Harper One.

Joy, A., Sherry Jr, J. F., Venkatesh, A., Wang, J., ve Chan, R. (2012). *“Fast fashion, sustainability, and the ethical appeal of luxury brands”*, Fashion Theory, 16(3), s. 273-295.

Karaca, Ş. (2020). *“A ve B Tipi Kişilik Özelliklerine Sahip Tüketicilerin Yavaş Moda Algılarının İncelenmesi”*, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Sayı 26, 135-152.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.

Kipöz, Ş (2013). *Slow Fashion Ethics: Reproduction of Memory through Deconstruction’*, EAD 2013 Conference Proceedings: Crafting the Future. The University of Gothenburg hosted the 10th International Conference of the European Academy of Design from April 17-19, 2013, Sweden.

Kipöz, Ş. ve Atalay, D. (2015). *“Etik Modanın Temsiliyeti Bağlamında Vaatleri ve Çelişkileri: ‘Etik Moda’ Ne Kadar Etik Sunuluyor?”* Yedi, Sayı 14, s. 101-115.

Kozak, M. (2017). *Bilimsel araştırma: Tasarım, yazım ve yayım teknikleri*. Detay Yayıncılık.

Malpas, S. ve Drakakis, J., (2004). *The Postmodern*. London: Routledge.

Niinimäki, K. (2013a). *“A Renaissance in Material Appreciation: Case Study in Zero Waste Fashion”*, *Journal of Textile Design Research and Practice*, 1(1), s. 77-92,

Niinimäki, K. (2013b). *“Tenents of Sustainable Fashion”*, *“Sustainable fashion: New approaches”* içinde, ed. Niinimäki, K., Aalto University Publication Series, s. 12-31.

Nosi, C., ve Zanni, L. (2004). *“Moving from “typical products” to “food-related services.”* British Food Journal, 106(10/11), s. 779–792.

Özgen, L., Ergun, P. ve Kaymaz, E. (2019). *“A Drink Befitting The Slow Food Movement: Turkish Coffee”*, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12 (27) , s. 624-636.

Özgen, L. ve Süren, T. (2019). *“Öğrencilerde Fast Food ve Slow Food Tüketim Nedenleri Arasındaki Farkın İncelenmesi”*, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(3), s. 1836 - 1851.

Özgürel, G. ve Avcı Kurt, C. (2018). "Yavaş Yemek (Slow Food) Hareketinin Yerli Turistler (Akademisyenler) Tarafından Algılanışı", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), s. 568 - 587.

Petrini, C. (2003). *Slow food: The case for taste*, Columbia University Press

Ritzer, G. (2011). *The McDonaldisation of society 6, 6th ed.*, Pine Forge Press/Sage Publications Co.

Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). "Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi". *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), s. 227-250.

Sandıkçı, M. ve Baydeniz, E. (2020). "Yavaş Şehir Restoranlarında Yöresel Yemeklerin Sunum Düzeyi: Ege Bölgesinde Bir Araştırma Örneği", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), s. 646 - 659.

Sevim, B. ve Güner, D. (2021). "Tescil Platformlarındaki Gastronomik Ürünler ve Gastronomi Festivallerindeki Yeri (Kastamonu Örneği)", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(4), s. 3092 - 3112.

Şeyhanlıoğlu, H. (2021). "Butik Otellerin Yiyecek ve İçecek Departmanlarına Yönelik E-Şikâyetlerin Analizi: Akyaka Yavaş Şehir (Cittaslow) Örneği", *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), s. 558 - 570.

Simonetti, L. (2012). "The ideology of slow food. *Journal of European Studies*", 42(2), s. 168-189.

Şahin, S. (2022). "Sakin Şehir Akyaka'da Slow Food Akımı Kapsamında Sürdürülebilir Mutfak Uygulamasına Bir Örnek: Adile Teyze'nin Ekşi Mayalı Soğuk Fermente Ekmekleri", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(3), s. 1622 - 1640.

Şahin, İ. ve Kutlu, S. Z. (2014). "Cittaslow: Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Bir Değerlendirme", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2 (1), s. 55-63.

Tam, D. (2008). "Slow Journeys, Food, Culture & Society", 11(2), s. 207-218,

Tama, D., Cüreklıbatır Encan, B. ve Öndoğan, Z. (2017). "University Students' Attitude Towards Clothes In Terms of Environmental Sustainability and Slow Fashion", *Textile and Apparel*, 27 (2) , s. 191-197.

Tiber, B. ve Yücel, S. (2018). "Hazır Giyim Endüstrisinde Çalışan Tasarımcıların Sürdürülebilir Modaya Yönelik Yaklaşımları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 20 (60) , s. 955-971.

Uslu, A. ve Karabulut, A. N. (2019). "Slow Food Konseptine Uygun Restoranlarda, Algılanan Hizmet Kalitesinin, Markaya Yönelik İmaj, Güven ve Sadakate Etkisi: Köyceğiz İlçesini Ziyaret Eden Yabancı Turistler Üzerinde Bir Araştırma", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), s. 2166-2181.

Yıldız, Ş. ve Ayvaz, K. M. (2018). "Yavaş Moda Akımına Üniversite Öğrencilerinin Yaklaşımları: Selçuk Üniversitesi Örneği", *Akdeniz Sanat*, 11 (21), s. 29-43.

Yücel, S. ve Tiber, B. (2018). "Hazır Giyim Endüstrisinde Sürdürülebilir Moda. *Tekstil ve Mühendis*", 25 (112), s. 370-380.

Zengin, B. ve Genç, K. (2018). "Yavaş Şehirlerin (Citta-Slow) Pazarlanması: Göynük Örneği", *Manas Journal of Social Studies*, 7(2), s. 585- 599.

İnternet Kaynakları

Slow Food Foundation (t.y.) <https://www.slowfood.com/>, Erişim tarihi: 20.03.2023.

Slow Food Foundation (t.y.) <https://www.slowfood.com/about-us/>, Erişim tarihi: 20.03.2023.

Slow Food Foundation (t.y.) <https://www.slowfood.com/about-us/where-we-are/>, Erişim tarihi: 20.03.2023.

Slow Food Foundation (t.y.) <https://www.slowfood.com/about-us/our-history/>, Erişim tarihi: 23.03.2023.

Slow Food Foundation for Biodiversity (t.y.). <https://www.fondazione Slow Food.com/en/what-we-do/the-ark-of-taste/about-the-project/>, Erişim tarihi: 20.03.2023.